

2006/2007 õ.a. keemiaolümpiaadi piirkonnavooru
ülesannete lahendused

9. klass

1. a) i) $N^{III}H_4Tc^{VII}O_4^{-II}$ (0,5)
 ii) $H_2Si^{IV}F_6^{-I}$ (0,5)
 iii) $Ca^{II}(O^{-II}Cl^I)_2$ (0,5)
 iv) $Na^I[Al^{III}(O^{-II}H^I)_4]$ (0,5) **2**
- b) i) H_2SO_4 ja O_2 (1 õige ja 1 vale või 2 õiget ja 1 vale 0,25, 2 õiget 0,5)
 ii) H_2S ja H_2 (0,5)
 iii) S (1 õige ja 1 vale 0,25, õige 0,5) **1,5**
- c) $\%(\text{Ag}) = \frac{95 \text{ g}}{100 \text{ g}} \cdot 100 = 95$ **1**
- d) i) $2\overset{0}{C} + O_2 = 2\overset{II}{CO}$ (1)
 ii) $2\overset{II}{CO} + O_2 = 2\overset{IV}{CO_2}$ (1) **2**
- e) $V = 1 \text{ mol} \cdot 6,02 \cdot 10^{23} \frac{1}{\text{mol}} \cdot 1 \text{ mm}^3 \cdot \frac{1 \text{ km}^3}{(10^6 \text{ mm})^3} = 6,02 \cdot 10^5 \text{ km}^3$ **2,5**
- 9 p**
2. a) i) $Fe + \text{lahj. } H_2SO_4 \rightarrow FeSO_4 + H_2\uparrow$ (1)
 ii) $H_2SO_4 + 2NaOH = Na_2SO_4 + 2H_2O$ (1) **2**
- b) $\%(\text{NaOH}) = \frac{0,412 \text{ g}}{100 \text{ cm}^2 \cdot 1 \text{ g/cm}^3 + 0,412 \text{ g}} \cdot 100 = 0,4103 = 0,410$ **1**
- c) i) $n_{\text{enne}}(H_2SO_4) = 23 \text{ cm}^3 \cdot \frac{1,066 \text{ g}}{1 \text{ cm}^3} \cdot 0,1 \cdot \frac{1 \text{ mol}}{98,08 \text{ g}} = 0,02500 \text{ mol} =$
 $= 0,0250 \text{ mol}$ (2)
- ii) $n_{\text{peale}}(H_2SO_4) = 0,5n(\text{NaOH}) = \frac{1}{2} \cdot \frac{100 \text{ cm}^3}{10 \text{ cm}^3} \cdot 23,24 \text{ cm}^3 \cdot \frac{1 \text{ g}}{1 \text{ cm}^3} \cdot$
 $\cdot 0,004103 \cdot \frac{1 \text{ mol}}{40,00 \text{ g}} = 0,01192 \text{ mol} = 0,0119 \text{ mol}$ (3) **5**
- d) $m(\text{Fe}) = \frac{55,85 \text{ g}}{1 \text{ mol}} (0,02500 - 0,01192) = 0,7305 \text{ g} = 730,5 \text{ mg}$ (1)
- $\%(\text{lisandid}) = \frac{762,3 \text{ mg} - 730,5 \text{ mg}}{762,3 \text{ mg}} \cdot 100 = 4,172 = 4,17$ (1) **2**
- 10 p**

3. a) A – Al, aluminium (õige aine 0,3, õige valem ja nimetus 0,5)
 B – S, väävel (0,5)
 C – SO_2 , vääveldioksiid (0,5)
 D – Al_2S_3 , alumiiniumsulfid (0,5)
 E – Al_2O_3 , alumiiniumoksiid (0,5)
 F – H_2S , divesiiniksulfiid (0,5)
 G – $Al(OH)_3$, alumiiniumhüdrosiid (0,5)
 H – SO_3 , vääveltrioksiid (0,5)
 I – H_2SO_4 , väävelhape (0,5) **4,5**
- b) i) $2Al + 3S \rightarrow Al_2S_3$ (1)
 ii) $4Al + 3O_2 \rightarrow 2Al_2O_3$ (1)
 iii) $S + O_2 \rightarrow SO_2$ (1)
 iv) $Al_2S_3 + 6H_2O \rightarrow 3H_2S + 2Al(OH)_3$ (1,5)
 v) $2H_2S + 3O_2 \rightarrow 2SO_2 + 2H_2O$ (1)
 vi) $2SO_2 + O_2 \xrightarrow{Pt} 2SO_3$ (1)
 vii) $SO_3 + H_2O \rightarrow H_2SO_4$ (1) **7,5**
- 12 p**

4. a) $n(\text{õhk}) = 1 \text{ l} \cdot \frac{1 \text{ mol}}{22,4 \text{ dm}^3} = 0,04464 \text{ mol}$ (1)
 $m(\text{õhk}) = 0,04464 \text{ mol} \cdot (0,7808 \cdot 28,08 + 0,2095 \cdot 32,00 +$
 $+ 0,00935 \cdot 39,95 + 0,00035 \cdot 44,01) \frac{\text{g}}{\text{mol}} = 1,295 \text{ g} \approx 1,30 \text{ g}$ (2) **3**
- b) i) $M(\text{õhk}) = \frac{1,295 \text{ g}}{0,04464 \text{ mol}} = 29,0 \text{ g/mol}$ (0,5)
 ii) $\rho(\text{õhk}) = \frac{1,295 \text{ g}}{1 \text{ l}} = 1,30 \text{ g/l}$ (0,5) **1**
- c) i) $\rho(\text{CO}_2) = \frac{44,01 \text{ g}}{1 \text{ mol}} \cdot \frac{1 \text{ mol}}{22,4 \text{ dm}^3} = 1,96 \text{ g/l}$ (0,5)
 ii) Põranda lähedale, sest süsihappegaasi tihedus on õhu omast suurem. (0,5) **1**
- d) $m(\text{CO}_2 \text{ kriitiline}) = 15 \text{ m}^3 \cdot \frac{1000 \text{ dm}^3}{1 \text{ m}^3} \cdot \frac{1 \text{ mol}}{22,4 \text{ dm}^3} \cdot 0,05 \cdot \frac{44,01 \text{ g}}{1 \text{ mol}} = 1470 \text{ g}$ (2)
 $t = 1470 \text{ g} \cdot \frac{2 \text{ min}}{1 \text{ g}} \cdot \frac{1 \text{ h}}{60 \text{ min}} = 49 \text{ h}$ (1) **3**
- 8 p**

5. a) **A** – happed H_2SO_4 – väävelhape (1,5)
B – alused NaOH – naatriumhüdrosiid (1,5)
D – soolad Na_2SO_4 – naatriumsulfaat (1,5)
E – happelised oksiidid SO_3 – vääveltrioksiid (1,5)
F – aluselised oksiidid Na_2O – naatriumoksiid (1,5)
C – H_2O , vesi (0,5) **8**
(kui näide pole **b**) osas kasutatav, siis **a**) osas punkte maha ei võeta)
- b) i) $\text{H}_2\text{SO}_4 + 2\text{NaOH} = \text{Na}_2\text{SO}_4 + 2\text{H}_2\text{O}$ (0,5)
ii) $\text{SO}_3 + \text{H}_2\text{O} = \text{H}_2\text{SO}_4$ (0,5)
iii) $\text{Na}_2\text{O} + \text{H}_2\text{O} = 2\text{NaOH}$ (0,5)
iv) $\text{SO}_3 + \text{Na}_2\text{O} = \text{Na}_2\text{SO}_4$ (0,5) **2**
10 p

6. a) i) $m(80\% \text{ glütserooli lahus}) = 50,0 \text{ cm}^3 \cdot \frac{1221 \text{ kg}}{1 \text{ m}^3} \cdot \frac{1000 \text{ g}}{1 \text{ kg}} \cdot \frac{1 \text{ m}^3}{10^6 \text{ cm}^3} =$
 $= 50,0 \text{ cm}^3 \cdot 1,221 \frac{\text{g}}{\text{cm}^3} = 61,05 \text{ g}$ (1,5)
 $m(\text{glütserool}) = 61,05 \text{ g} \cdot 0,85 = 51,89 \text{ g}$ (0,5)
V(glütserool) = $51,89 \text{ g} \cdot \frac{1 \text{ cm}^3}{1,261 \text{ g}} = 41,15 \text{ cm}^3 = \mathbf{41,2 \text{ cm}^3}$ (0,5)
V(H₂O) = $(61,05 \text{ g} - 51,89 \text{ g}) \cdot \frac{1 \text{ cm}^3}{1 \text{ g}} = 9,16 \text{ cm}^3 = \mathbf{9,2 \text{ cm}^3}$ (0,5)
ii) $m(90\% \text{ glütserool}) = 61,05 \text{ g} \cdot 0,85 \cdot \frac{1}{0,9} = 57,66 \text{ g}$ (1)
V(90 % glütserool) = $57,66 \text{ g} \cdot \frac{1 \text{ cm}^3}{1,235 \text{ g}} = 46,68 \text{ cm}^3 = \mathbf{46,7 \text{ cm}^3}$ (0,5)
V(H₂O) = $(61,05 \text{ g} - 57,66 \text{ g}) \cdot \frac{1 \text{ cm}^3}{1 \text{ g}} = 3,39 \text{ cm}^3 = \mathbf{3,4 \text{ cm}^3}$ (0,5) **5**
- b) i) $m(\text{J}_2) = 61,05 \text{ g} \cdot \frac{10 \text{ mg}}{1 \text{ g}} \cdot \frac{1 \text{ g}}{1000 \text{ mg}} = 0,6105 \text{ g} = \mathbf{0,61 \text{ g}}$ (1,5)
ii) $m(\text{KJ}) = 61,05 \text{ g} \cdot \frac{20 \text{ mg}}{1 \text{ g}} \cdot \frac{1 \text{ g}}{1000 \text{ mg}} = 1,221 \text{ g} = \mathbf{1,2 \text{ g}}$ (1,5) **3**
- c) i) $\%(\text{J}_2) = \frac{0,6105}{61,05 \text{ g}} \cdot 100 = \mathbf{1,0}$ (1)
ii) $\%(\text{lahj. J}_2) = 3 \cdot 0,03 \text{ cm}^3 \cdot \frac{1,221 \text{ g}}{1 \text{ cm}^3} \cdot 0,01 \cdot \frac{1}{250 \text{ cm}^3 \cdot 1 \text{ g/cm}^3} \cdot 100 =$
 $= 4,4 \cdot 10^{-4} = \mathbf{4 \cdot 10^{-4}}$ (2) **3**
11 p